

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної
роботи Кафедра педагогіки та методик навчання

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Творчо-розвивальні технології в системі навчання мовно-літературної
освітньої галузі

Виконала студентка групи ПОМ-2
спеціальності 013 Початкова освіта
Черкасова Світлана Василівна Керівник:
Фурман О.Ф., Рецензент: Тяпкіна Н.І
Нормоконтроль Карпачов К. А.

Запоріжж
я 2022 р.

Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної
роботи Кафедра педагогіки та методик навчання
Освітньо-кваліфікаційний рівень другий (магістерський) рівень
Спеціальність 013 Початкова освіта

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Світлана ЛУПІНОВИЧ
“24” лютого 2021 року

ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ
ЧЕРКАСОВОЇ СВІТЛАНИ ВАСИЛІВНИ

1. Тема магістерської роботи «Творчо-розвивальні технології в системі навчання мовно-літературної освітньої галузі». Керівник магістерської роботи Фурман Ольга Федорівна, старший викладач кафедри, кандидат філологічних наук, затверджені наказом закладу вищої освіти від “11” жовтня 2021 року № 327

2. Строк подання студентом роботи 30.04.2022

3. Вихідні дані до магістерської роботи

Метою дослідження є вивчення особливостей використання творчо-розвивальних технологій у системі навчання мовно-літературної освітньої галузі.

Об’єкт дослідження – творчо-розвивальні технології в системі шкільного навчання.

Предмет дослідження – використання творчо-розвивальних технологій на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.

Магістерська робота: 68 с., 7 табл., 27 рис., 94 джерел, 5 додатка.

4. Зміст магістерської роботи (перелік питань, які потрібно розробити):

- Теоретико-методологічні засади використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі в системі початкового навчання
- Особливості творчого мислення як складової інтелекту людини
- Змістові особливості поняття творчої активності.
- Класифікація творчо-розвивальних технологій навчання в контексті сучасної шкільної мовної освіти
- II. Використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі.
- Виявлення рівня розвитку творчого мислення молодших школярів
- Формування мовленнєво-творчих здібностей молодших школярів на уроках

мовно-літературної освітньої галузі засобом творчо-розвивальних технологій
 - Результати дослідно-експериментальної роботи щодо впровадження творчо-розвивальних технологій на уроках української мови та літературного читання

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Подано результати проведення педагогічного експерименту у формі діаграм та таблиць, а саме 27 рисунків та 7 таблиць.

6. Консультанти розділів магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1. Використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі	Фурман О.Ф., канд.філол.наук.	27.02.2021 	27.02.2021
Розділ 2. Використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі	Фурман О.Ф., канд.філол.наук.	03.09. 2022 	03.09.2022

7. Дата видачі завдання 25.02.2021

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

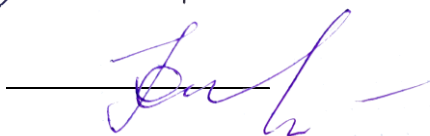
№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Опрацювання науково-методичної літератури з теми магіст.роботи	Березень 2021	Виконано
2	Складання плану роботи.	Березень 2021	Виконано
3	Написання теоретичного розділу	Квітень - червень 2021	Виконано
4	Робота над практичною частиною	Вересень - січень 2021	Виконано
5	Написання висновків	Лютий - березень 2022	Виконано
6	Проходження нормоконтролю.	Квітень 2022	Виконано
7	Захист роботи.	Травень - червень 2022	Виконано

Студент _____

С. В. Черкасова

Керівник роботи _____

О.Ф. Фурман

ВСТУП

Актуальність теми. Завданням розвитку української освіти на сучасному етапі є інтеграція до європейського освітянського простору, реформування сучасної вітчизняної системи освіти з урахуванням нових світових стандартів. І тут, насамперед, вимоги стосуються зміни самого мислення особистості, що здатна жити в нових умовах, бути успішною і продуктивною. Мова йде про мислення, що забезпечить новаторські, інноваційні підходи до справи (різних сфер діяльності особистості); здатність особистості породжувати нові ідеї, мислити нестандартно, виходити за межі виключно власного досвіду, поготів розширювати його і привносити новий зміст; швидко орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, бути готовим до змін, рухатись у ногу з часом, охоплювати і приймати нові тенденції, застосовувати нові технології тощо.

Державний стандарт початкової освіти визначає розвиток творчості та допитливості як складову мети початкової освіти, акцентує увагу на важливе вміння та здатність учня, яке буде актуальним у сучасному світі, – це бути творчим, уміти творити [26].

Важливість вивчення теми підсилює той аспект, що перелік десяти топ-навичок працівника 2025 року, які визначив Всесвітній економічний форум у жовтні 2021 року, містить інноваційність, креативність, оригінальність та ініціативність. Це значить, що протягом десятиліття такі навички будуть затребувані на ринку праці, сучасна школа повинна підготувати дитину до життя [32].

Формуванню творчого типу мислення та вказаних навичок, на нашу думку, здатне сприяти використання творчо-розвивальних технологій у системі початкового навчання, зокрема на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Залучення молодшого школяра до мовної та літературної творчості сприяє формуванню мовно-комунікативної, культурної ключових компетентностей, розвитку мовленнєво-творчих здібностей через розкриття природного потенціалу дитини, творчого вираження особистості.

Важливість застосування творчо-розвивальних технологій у навчанні молодших школярів переконливо доведено в роботах Ш. Амонашвілі, Н. Бібік, М. Вашуленка, Б. Друзя, Ю. Калинецької, С.Короткова, Н.Кудикіної, М.Микитинської, Р.Осадчук, Н.Підгорної, О.Савченко, Г. Цукерман, Н. Чканікова, Т. Шмакової та інших учених. Учені у своїх працях розглядали загальні питання організації творчої діяльності, особливого значення надавали практичним матеріалам для використання на уроках та у позакласній роботі

Усе вище відзначене зумовлює актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є вивчення особливостей використання творчо-розвивальних технологій у системі навчання мовно-літературної освітньої галузі.

Мета роботи зумовила необхідність виконання таких завдань дослідження:

- визначити особливості творчого мислення як складової інтелекту людини;
- розкрити зміст базових понять творчої активності;
- подати класифікацію творчо-розвивальних технологій навчання в контексті сучасної шкільної мовної освіти;
- проаналізувати рівень розвитку творчого мислення молодших школярів;
- дослідити особливості використання мовленнєво-творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі засобом творчо-розвивальних технологій;
- обґрунтувати результати дослідно-експериментальної роботи.

Об'єкт дослідження – творчо-розвивальні технології в системі шкільного навчання.

Предмет дослідження – використання творчо-розвивальних технологій на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи дослідження:

- теоретичні: аналіз і узагальнення психолого-педагогічної та методичної літератури, метод теоретичного аналізу і синтезу;
- емпіричні: педагогічне спостереження, аналіз уроків з точки зору досліджуваної проблеми, анкетування вчителів початкових класів, вивчення учнівських робіт, педагогічний експеримент, аналіз мовленнєвої діяльності.

Гіпотеза дослідження. Розвиток мовленнєво-творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі засобом творчо-розвивальних технологій буде ефективним за таких педагогічних умов:

- 1) врахування індивідуальних особливостей мислення молодших школярів;
- 2) залучення молодших школярів до творчої навчальної діяльності;
- 3) включення творчо-розвивальних технологій до змісту уроків мовно-літературної освітньої галузі;
- 4) поетапне, системне та цілеспрямоване використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Балабинської гімназії «Престиж», усього в експериментах і дослідженнях взяли участь 53 учня початкових класів.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні сукупності дидактичних умов,

що забезпечують ефективне використання творчо-розвивальних технологій як засобу формування в учнів початкових класів загальнонавчальних умінь і навичок.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні та впровадженні в освітній процес початкової школи основних положень розвитку мовленнєво-творчих здібностей молодших школярів засобом творчо-розвивальних технологій. Наведені положення та висновки можуть бути використані в роботі вчителів початкових класів для розвитку мовленнєво-творчих здібностей в умовах комп'ютеризації процесу навчання, зокрема під час вивчення мовно-літературної освітньої галузі.

У можливому запровадженні розроблених фрагментів уроків у практичну діяльність вчителів початкових класів.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

ВИСНОВКИ

Виконавши завдання нашого дослідження, можна зробити такі висновки:

1. Результати аналізу психологічної та педагогічної літератури стали підставою для думки, що творче мислення характеризується оригінальністю сформульованих ідей, бажанням знайти незвичне розв'язання задачі, умінням бачити буденні предмети під унікальним кутом зору, самобутньо розв'язувати створені проблемні ситуації.

2. Особливостями творчого мислення є бачення нових проблем у стандартних ситуаціях та нових функціональних можливостей буденних речей та об'єктів, уміння враховувати різні точки зору та неупереджено до них ставитись. Це постійний пошук допоміжних джерел інформації, де можна знайти підказку для виконання поставленого завдання.

3. Поняття «творча активність» розглядаємо як творчу діяльність, якість особистості, специфічну потребу особистості, комплекс властивостей, що поєднують інтелектуальні, вольові й емоційні процеси. Сутність творчої активності як якості особистості полягає в готовності за внутрішніми переконаннями здійснювати ініціативні, новаторські дії. Творча активність дає можливість творити, знаходити нове, невідоме, унікальне. Це вищий вид діяльності, який характеризується ініціативою у визначенні мети, завдань, у прагненні виявити причинні зв'язки та залежності, уміння переходити до теоретичних узагальнень, готовність до самостійного творення нового. Показниками творчої активності є ініціатива, самостійність, засоби пізнання, інтереси, характер діяльності. Творчо активна особистість виявляє себе в прагненні до власних нових відкриттів.

3. Установлено, що ефективним засобом розвитку творчих здібностей молодших школярів у контексті вимог НУШ є творчо-розвивальні технології. Уважаємо, що саме творчо-розвивальні технології сприяють інтенсифікації освітнього процесу в початковій школі, забезпечують розвиток творчих здібностей молодших школярів, підвищують мотивацію учіння, формують в учнів уміння і навички оперувати і керувати інформацією, швидко приймати рішення, застосовувати набуті знання на практиці.

4. Найбільш значущими творчо-розвивальними технологіями навчання в контексті сучасної шкільної мовної та літературної освіти вважаємо ігрову, інформаційну, проєкту технології, оскільки вони сприяють розвитку творчого мислення, активності, формують творчі здібності.

5. Аналіз досвіду вчителів початкових класів продемонстрував, що для розвитку творчих здібностей молодших школярів важливе значення має застосування інформаційних (медійних) технологій як різновиду творчо-розвивальних технологій. Їх використання сприяє розвитку творчої особистості молодшого школяра, формуванню в нього основ інформаційної культури, сприяє надбанню учнями ключових компетентностей.

6. Дієвими прийомами розвитку творчих здібностей на уроках рідної мови та літературного читання є складання сенкану, асоціативного куща, написання творів, переказів з творчим продовженням, лінгвістичні ігри, складання і розв'язування ребусів, кросвордів, шарад, робота над створенням казок, загадок; творчі завдання додому. Важливу роль відіграють творчі самостійні роботи.

7. Проведена дослідно-експериментальна робота в Балабинській гімназії «Престиж» підтвердила нашу гіпотезу, що цілеспрямована, системна робота з використанням творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі сприяє розвитку творчих здібностей молодших школярів, формує творче мислення, активізує творчу діяльність.

8. Аналіз результатів контрольного етапу проведеного експерименту показав, що ефективність запропонованої методики розвитку творчих здібностей молодших школярів в експериментальному класі має позитивну динаміку, що підтверджує правильність припущення, що лише при створенні таких психолого-педагогічних умов можливо розвинути творчі здібності молодших школярів, як-от: урахування індивідуальних особливостей мислення молодших школярів; залучення молодших школярів до творчої навчальної діяльності; включення творчо-розвивальних технологій до змісту уроків мовно-літературної освітньої галузі; поетапне, системне та цілеспрямоване використання творчо-розвивальних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Ми переконалися, що творчо-розвивальні технології є ефективним засобом розвитку творчих здібностей молодших школярів.